

AHİLİK VE BİR AHİ ŞECERESİ

SADİ BAYRAM

Osmanlı İmparatorluğu'nun üç kıt'ada 600 sene ayakta durabilmesinin sebeplerini "A h î l i k T e ş k i l â t ı" nda aramak gerekir. Bunu şöyle de ifade etmek mümkündür. Ülkedeki çeşitli azınlık gruplara rağmen Osmanlı İmparatorluğu'nun üç kıtada 600 sene gibi uzun süre ayakta kalmasına sebep olan faktörlerin içinde "A h î l i k" ilke ve inançları vardır.

Ahî, kelime olarak Arapça olup, kardeşim mânâsına gelmektedir. Terim olarak, esnaf ve san'atkâr birliklerini ifade eder¹ ki, XIII. asırdan XX. asır başlarına kadar yamak, çırak, kalfa, usta hiyerarşisi içinde çeşitli meslek gruplarını iş başında yetiştirip, diplomasını özel törenlerle verip mensuplarının çalışma ve insanî davranışlarını kontrol eden meslekî bir kurumdur.

1072 M. tarihinde, yani 922 yıl önce Kaşgarlı Mahmud tarafından kaleme alınan Divan-ü Lûgat-it Türk'de "Akı" eli açık, sağlam, yiğit, cömert² mânâsına gelmekte, "A k ı l ı k" ise yine sağlam, yiğit ve cömertlik anlamında 922 yıl önce Orta Asya'da Türkmenistan'da kullanıldığı bilinmektedir³.

Ahîliğin anayasası "*Fütüvvetnâmeler*" dir. Fütüvvet kelimesi de Arapça olup, bilindiği gibi o devirlerin ilim dilidir. Tekil olarak *feta* delikanlı, yiğit eli açık, gözü pek, iyi huylu kişi manasında kullanılmıştır. Çoğulu *fityan*⁴dır. Feta, Farsçada civanmert mânâsına gelmektedir ki⁴, bu meziyetlerin tümü, ideal olarak zihinlerde yaşatılan asîl ve tam mânâsı ile kâmil insanı sembolize eder.

Mücadelede *feta*, arkadaşları uğruna hayatını ortaya koyar. Misafirperverliği ve eli açıklığı; kendisinin hiçbirşeyi kalmayınca ve tamamıyla fakir düşünceye kadar devam eder.

Ebu Bekr Verrak; feta, düşmanı olmayan kişidir, diye tarif etmiştir⁵. Ömer Bin Osman el-Mekki, feta'yı iyi huy diye tarif etmiştir. Dostlarının⁶

¹ Neşet Çağatay, Bir Türk Kurumu Olan Ahîlik, Ankara Üniverstesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1974, s. 3.

² Kaşgarlı Mahmud, Divanü Lûgat-it-Türk, C. I, 90.

³ Divanü Lûgat-it-Türk, C. I, 310; C. III, 172, 329 Divanü Lûgat-it Türk Dizini, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1972, s. 7.

⁴ Neşet Çağatay, *A.g.e.*, s. 4.

⁵ Neşet Çağatay, *A.g.e.*, s. 5.

⁶ Neşet Çağatay, *A.g.e.*, s. 5.

ayıplarını örtmek ve düşmanın düşmanlığından korunmak da fütüvvetin gereğidir.

Bir hadisde, '*Kul Müslüman kardeşine yardım ettikçe, Tanrı da ona yardım eder*' buyrulmuştur⁷. Hz. İbrahim, kendi evlâdını Allah uğruna kurban edebilme cesareti, misafir ağırlamadaki cömertliği; Hz. Yusuf'un kendisine kötülük eden kardeşlerini affetmesi, Hz. Musaya arkadaşlık eden Hz. Yuşa'nın fütüvvet ahlâkına uydukları sebebiyle feta diye anılmışlardır⁸.

Tasavvufda ise, kulun, Tanrı için kendi nefsine düşman olması şeklinde⁹ tarif edilen fütüvvetin ana prensiplerini özetle şöyle sıralayabiliriz. Kötülüğe iyilikle mukabelede bulunmak, başkalarının kusurunu aramamak, dostunun evine davetsiz gitmemek, yemekte kusur bulmamak, güzel ahlâk sahibi olmak, cömertlik, başkalarını sevmek, Allah'ı sevmek, büyüğe saygı, küçüğe şefkât, doğru sözlü olmak, kalbî temizlik, dostlarının sevincine katılmak, yaptığı iyiliğe karşılık beklememek, kimsenin kusurunu yüzüne vurmamak, çok çalışmak, kendi nefsini hesaba çekmek, ibadet, nefse hâkimiyet, sabırlı olmak, tamahtan sakınma, ilimde marifet arama, kusurlu olan mürîdi kovmama, alçak gönüllülük, tolerans, dostlarının rahatını kendi rahatına tercih etmek, dostlarının cefasına katlanmak, dostlarının sırlarını saklamak yani ketumiyet, yaptığı iyiliği söylememek, dostlarını istemeye mecbur etmemek-istenmeden vermek, komşuluk hakkına dikkât etmek, ahde vefa, geleme-yene giderek karşılık vermek, kibirlenmeme, Allah'ın yasalarına uyma¹⁰.

Menkıbeye göre, A h î l i ğ i n kurucusu *A h î E v r a n*, Hz. Muhammed'in amcası' Abbas'ın oğludur¹¹. Asıl adı *Mahmud* olup Bedir Savaşı'nda gösterdiği yararlıktan dolayı Hz. Muhammed, kendisine "*S u l t a n A h î E v r â n*" adını vermiş, amcası oğlu Hz. Ali'nin kızı Rukiyye ile evlenmiştir.

E v r a n, ejder anlamına gelmektedir. Bilindiği gibi Türkler'de ejder Orta-Asya'dan beri ebedî hayat anlamına gelmekte ve mukaddes sayılmaktadır. Bir başka eş anlamı da büyük ebedî bekçi mânâsına gelir. Efsanelere göre, büyük hazineleri, harap olmuş eski yerleşme merkezlerini ejderler bekler. Selçuklu devri kervansaray ve kale gibi yapılarda bazı ejder kabartmalar

⁷ Neşet Çağatay, *A.g.e.*, s. 5.

⁸ Ebu Abdi'r-Rahman Muhammed İbn el Hüseyin es-Sülemî (Çeviren, Süleyman Ateş), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi Ankara 1977, s. 4.

⁹ Neşet Çağatay, *A.g.e.*, s. 5.

¹⁰ Es-Sülemî, *A.g.e.*, s. 7.

¹¹ N. Çağatay, *A.g.e.*, s. 57; Sebahattin Güllülü, *Ahî Birlikleri*, Ötügen Yayınevi, İstanbul, 1977, s. 149.; Cevat Hakkı Tarım, *Tarihte Kırşehir*, Gülşehir, İstanbul, 1948, s. 78; Enver Behnan Şapolyo, *Tarihte Kırşehir*, Ankara, 1966, s. Mithat Gürata, *Unutulan Âdetlerimiz ve Loncalar*, Ankara 1975, s. 78.

bulunur¹². Bir başka efsaneye göre de, Hızır Aleyhisselâm'ın veya Lokman Aleyhisselâm'ın¹³ bulduğu (Sumerliler'in Gılgameş Destanı'ndaki gibi)¹⁴ ebedî hayat otunu yılan yani ejder yutar.

Orta-Doğu kültüründe efsanevi şahsiyetlerin, velîler kanalı ile peygamberlere dayandırılması bir gelenektir¹⁵. Bu gelenek, şecerelerde kan bağı gibi gösteriliyorsa da, aslında öğretmenden öğretime¹⁶, yani hocadan-hocaya bilgi zinciri mânâsına gelir. Her türlü ilimlerin Allah tarafından Ceb-rail Aleyhisselâm vasıtasıyla Hz. Muhammed'e ve diğer peygamberlere de öğretildiği için, silsile zinciri Hz. Muhammed veya Hz. İbrahim, Hz. Nuh ve en son olarak da Hz. Adem'e dayanır¹⁷.

Ahî Evran soyunun gelini olduğunu söyleyen Ankaralı Sayın *Aliye Evran Hanımefendi*, elinde bulunan Osmanlıca Ahî Şeceresini Sayın Ülkü (AYAN) Özsoy'a¹⁸ tercüme için getirmiş, tarafımızdan ilginç görüldüğü için slaytu çekilerek ilim âleminin istifadesine tarafımızdan sunulmuş¹⁹ ekteki şecerede de iki A h î E v r a n bulunduğu kayıtlıdır. Menkıbelerde de iki Ahî Evran bulunduğu bilinmektedir²⁰.

¹² Alay Han, Ejder Han, Susuz Han, Kayseri Karatay Han, Tuzhisar Sultan Han, Köşk Mescidi, Kayseri Döner Kümbet, Kayseri Sahabiye Medrese, Çankırı Darüşifası, Erzurum Çifte Minareli Medrese, Diyarbakır Kalesi, Selçuklu Devri Ahlat Mezartaşlarında ejder kabartmaları bulunmakta olup, Anadolu Kapı tokmakları ile çeşme musluk ve lülelerinde ejder motifi kullanılmıştır.

¹³ Ahmet Yaşar Ocak, İslâm-Türk İnançlarında Hızır Yahut, Hızır-İlyas Kültü, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara Üniversitesi Matbaası, Ankara 1985, s. 121.

¹⁴ Emin Bilgiç, Türk ansiklopedisi, Tufan Maddesi, s. 446.

¹⁵ Sadi BAYRAM, Musavvir Hüseyin Tarafından Minyatürleri Yapılan ve Halen Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde Muhafaza Edilen Silsile-Nâme, Vakıflar Dergisi, S. XIII, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1981, s. 253-254; Sadi BAYRAM; "Amasya-Taşova-Alparslan Beldesi Seyyid Nureddin Alparslan er-Rufâi'nin 655 H./1257 M. Tarihli Arapça Vakfiyesi ile 996 H./1588 M. Tarihli Seyyid Fettah Veli Silsile-nâmesi", Vakıflar Dergisi, S. XXIII, Tisamat Basım Sanayii, Ankara 1994, s. 34; Sadi BAYRAM "Silsile-nameler ve İrlanda-Dublin Chester Beatty Library'de Bulunan 1598 Tarihli Zübdetü't-Tevarih", Vakıflar Dergisi, S. XXIV, Tisamat Basım Sanayii, Ankara 1994, s. 51.

¹⁶ Hüseyin Atay, Fatih Süleymaniye Medreseleri Ders Programları ve İcazet nâmeler, Vakıflar Dergisi, S. XIII, Ankara, 1981, S. 197-205.; Dedem Hacı Salim BAYRAM'ın icazeti; Şuletu'l-Yakin, Unvanü'l Meşayih, Takribü'l-Mübteda, Sebilüs-Salikin, Mühimmat-ı Sofiyeye, Fi Tercümül Meşayih ve'l Ülema, Mir'atün Nazirin, Fi Münebbihatü't Tahirin adlı eserlerin sahibi (ölümü 1223 H./1808 M.) Büyükbabamın, Büyükbabası Abdurrahman Bin İsmail Akifzade Amasyavi'nin Kitabü'l mecmu fil meşhuri ve'l mesmu adlı İstanbul Millet Kütüphanesi'ndeki eseri varak 40b - 41a.

¹⁷ Hüseyin Atay, *A.g.e.*, s. 197-205; Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde muhafaza edilen Genel 1907, K. 239 numaralı 692 H./1292 M. tarihli Ahî'l Hüccac Muhammed İbni Yusuf'un Arapça Şeceresi.

¹⁸ Ahî Evran sülâlesinden gelen Sayın Aliye Evran Hanımefendi ile, mesâi arkadaşım Sayın Ülkü (AYAN) ÖZSOY'a teşekkürü zevkli bir borç bilirim.

¹⁹ Sadi Bayram, *An Akhi Genealogical Tree*, VIII. Pre-Ottoman And Ottoman Symposium, USA/Minnesota, August 1987.

²⁰ Sebhatün Güllülü, Ahî Birlikleri, Ötügen Yayınevi, İstanbul, 1, 1977, s. 149-150.

Aliye Evran Hanımefendi'nin elindeki şecereye göre, ilk silsile, aşağıdan yukarıya doğru şöyle devam eder:

Hız. Muhammed'in amcası oğlu Abbasi'l Ekber (A h î E v r â n)

Abdülmuttalib

Hâşim

Abdi Menâf

Kuşayyi Kulâb (Gülâb)

Murra

Ka'b

Mâlik Bezlûy

Kâlib

Fahr

Hamza

Ma'der

Müdrîke

İlyâs

Musbır

Rân

Yesâ

Hemişe

Salâmân

Râhîm

Kaydâr Târih

İsmâ'il

İbrahim Halilüllâh Aleyhisselâm

Uzeyr

Abbas-ı Ekber'den aşağı inen silsile zinciri ise, söz konusu şecerede şöyle belirtilmektedir:

Abbas-ı Ekber

Abdullah Hız. Ali'nin kızı Rukiyye

Ahî Hızır

Ahî Mâlik

Ahî Beşîr

Ahî Mehmed

Ahî Ahmed Cüneyd

Şehr

Ahî Zâyidî

Ahî Esed

Ahî Turan

Ahî İlyas

Ahî Gürcanî

Ahî Kemal

Ahî Bezirgan

Ahî Şehred

Ahî Evran Şeyh Mahmud Nasrüd-dîn

Ahî Musa

Ahî Emire (Emirci?)

Ahî Emir Cüneyd

Ahî Muhammed Buhârî

Ahî Hüseyin

Ahî Mahsud

Ahî 'Ivaz

Ahî Musa   Ahî İsâ

Ahî Mustafa

(şecerede kopukluk var)

Ahî Evliya

Ahî Ali (880 H/1475-6 M.)

Ahî Mes'ud

Ahî Zeyne'l-'Abidîn

Ahî Kasım

Ahî Torat (933 H/1526-7 M.)

200 X 25 cm. ebadında rulo şeklindeki nesih hatla yazılan 80 satırlık şecerenin tam metnini yazımız ekinde aynen sunuyoruz. Şecere sonunda görülebileceği gibi esnafın önlük kuşanma merasiminde okunacak 10 satırlık duâyı da vermektedir. Şecere A h i E v r a n N a s r ü d d i n V e l i soyundan gelen Evran Soyadlı ailede bulunması bakımından ayrı bir değere haizdir. 1218 H/1803 M. tarihli şecerenin tezyinatı XIX. asır özelliklerini gösterir. Türk süsleme san'atının dejenere hali ile taşra ekolünü yansıtır.

XIII. asır Anadolu'sunun birlik ve beraberliğinde Mevlâna Celâleddîn-i Rumî, Yunus Emre, Hacı Bektaş-ı Velî ve A h i E v r a n N a s r ü d d i n büyük rol oynamışlar ve halkı felsefi ve ruhî açıdan eğiterek Osmanlı İmparatorluğu'na gelişmeye müsait kültürel bir ortam yaratmışlardır²¹. Osmanlı İmparatorluğu'nun kurucusu Osman Gazi²² kayınpederi Şeyh Edebâli'den fütüvvet şalvarını giymiştir. Oğlu Orhan Gazi ve Sultan I. Murad Ahî'dir²³.

Ahîler sanatkâra iş yerinde yamak, çırak, kalfa, usta hiyerarşisi içinde, mesleklerinin inceliklerini iş yerinde çalışarak kalifiye personel yetiştirirken, akşamları toplandıkları tekke ve zaviyelerde sohbet şeklinde ahlâk ve felsefe eğitimi yapıyorlardı.

Sofilerin hırkalarına karşılık, Ahiler fütüvvet şalvarı, başlarına büyük bez yaz bir serpuş giymekteydiler. Serpuşların tepesinde bir arşın kadar uzunlukta bir şerit bulunurdu. Bellerinde kama taşırılar, törenlere daima silahlı katılırlardı. Aralarında tanınmış kadılar, mevlevîlerin bulunduğu bakılacak olursa; bunların basit bir esnaf teşkiline dayanmakla kalmayıp, o günkü sosyete diyebileceğimiz, cemiyetin aydın tabakalarını da aralarına aldıkları anlaşılmaktadır.

Ahi zaviyelerinde meslekî eğitim üzerinde pek durulmaz, bilhassa halk eğitimi, örf-âdet, gelenek-görenek, din eğitimi, ahlâk üzerinde durulur, ayrıca spora da ehemmiyet verilirdi. Bugünkü tabirle boş zamanları değerlendirme üzerinde durulurdu. Ata sporumuz cirit, güreş, kılıç-kalkan oyunları revaçtaydı. Aslında zaviyelerdeki eğitim, adap ve erkân üzerindedir. Toplulukta nasıl konuşulacağı, hangi hareketlerin yapılacağı, hangilerinin büyüklerin yanında yapılamayacağı, nazikâne olarak eğitilir, kulak ve göze hitap edilirdi. Bir nev'i görerek, dinleyerek eğitim yapılır, eğitim yapıldığından da dinleyenin fazla birhaberi olmazdı. Bu eğitimler sohbele dayalı idi.

Ahîler, dürüstlüğün yanında güçlü bir yardımlaşma ve dayanışma teşkilâtı kurarak, iyi, kalifiye personel yetiştirmişler, hile yapanı kendi aralarında

²¹ Sadi BAYRAM, Türkler'de Esnaf Teşkilatı Ahî'lik ve Loncalar, Milli Kültür, C. , 1, s. 7. Oğun Kardeşler Matbaası, Ankara, Temmuz 1977, s. 48-53.

²² Enver Behnan Şapolyo, Ahî'liğin Tarihçesi ve Ahî Evrân-ı Velî, Önasya Mecmuası, C. II. s. 20, San Matbaası, Nisan 1967, s. 15.

²³ Neşet Çağatay, A.g.e., s. 58; Abdülbaki Gölpınarlı, Mevlâna'dan sonra Mevlevîlik, İstanbul, 1953, s. 275.

cezalandırarak, sağlam ve kaliteli mal imâl eden ve satan esnafı korumuşlardır. Kendi bünyelerinde oto-kontrol sistemi tesis etmişlerdir.

Ahîler, müridlerine genelde şu altı esası telkin ederlerdi. Elini açık tut, sofranı açık tut, kapını açık tut, gözünü bağlı tut, dilini bağlı tut, belini bağlı tut. Bu veciz sözlerin derin felsefî anlamları bulunmaktadır. Asıl amaç, zihinlerde yaşatılan ideâl insan, kâmil insan olmaktır. Tasavvuftaki amaç da bu değil mi?

Ahî esnafı her sabah çarşıda (arastada), Ahî başının başkanlığında Dua Kubbesi²⁴ önünde toplanarak Ahî başının öğüt ve dualarıyla dükkânlarını açarlar, müşteri geldiğinde eğer ilk alış-verişini yapmışsa, yandaki komşusuna, müşteri göndererek onunda ilk siftah yapmasını, yani kazanç sağlamasını temin ederlerdi. Dolayısıyla Ahîler, sadece kendilerini değil, toplum hayatını düşünürler; cemiyetin refahını, kendi refahlarına tercih ederlerdi. Ticarî rekâbet yoktu, aynı kalitedeki malın fiyatı, her yerde aynı idi. Fiyat kalite ve oto kontrol sistemi mevcuttu.

Kendi aralarında yardımlaşma keseleri veya sandıkları vardı. Sıkıntıya düşen veya ihtiyacı olan buradan faizsiz para alabilirdi.

Cemiyetleri ayakta tutan meselelerden biri de, hiç şüphesiz, fertlerin kendi aralarındaki münasebetleri, yani; günlük ihtiyaçların temin edilmesidir. İşte basit gibi görünen, aslında şumullü ve çok tesirli bir müessese karışımıza çıkıyor: *Esnaf Teşkilâtı-Ahîlik*.

Bugün nasıl mimarların *Mimar Odası*; doktorların *Türk Tabipler Birliği*; tüccarların *Ticaret Odaları ve Türkiye Ticaret Odaları ve Borsalar Birliği*; işçilerin *Türk-İş Konfederasyonu*; işverenlerin *İşverenler Birliği* var ise, bunların Selçuklular ve Osmanlılar'daki karşılıkları *A h î l i k* tir.

Ahîlik; önceleri toplum hayatında bir ülkü iken, daha sonraları ruhânî hayatta bir ideâl olmuştur. Cemiyetlerin dinî, ekonomik-sosyal-kültürel alanda, toplumun hür iradesi ile millî ve manevî unsurlarını meydana getirmiştir.

Ahî Evran, o devrin büyük bir ekonomisti olduğu kadar, büyük bir sosyologdur. Teşkilâtın devamlı olmasını teminen, o devirde Ahîliği tekke ve zaviyelere bağlamıştır. Tekke ve zaviyeler, o devrin açık bir halk üniversitelelidir, gelip-geçen kervan personelinin uğrak merkezleridir. İlim ve irfan yuvalarıdır. Çaresizin, fakir-fukaranın, seyyahın başvuracağı ilk merkezdir. Hatta parasız bir otel ve lokantadır. İnsan sevgisinin bir odağıdır. İşte Ana-

²⁴ Yılmaz Önge, *Türk Çarşılarında Dua Kubbeleri, Önasya Mecmuası*, C. VI, s. 63 Ayyıldız Matbaası, Kasım, 1970, s. 7-8.

dolu insanı bu sebeple kolay fütühat yapmış, toplumu kendi oto kontrol sistemi ile kendine idare ettirmiş, adaleti sağlamış, ticareti ve ahlak sistemini kuvvetlendirmiş; bunun için de 900 sene üç kıtaya hükmetmiştir.

Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde kayıtlı vakfiyelerden, Osmanlı Devleti'nin kurulduğu 1299'dan İstanbul'un fethine kadar geçen sürede yani 1453'e kadar kurulmuş Ahî Vakfiyeleri incelendiğinde aşağıdaki vakıfları görüyoruz:

Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde 581/2 numaralı defterden öğrendiğimize göre Ankara'da 842 H. (1438 M.) tarihli *Şemseddin Ahî Ahmed Bini Ahî el-hac Murad bin el-hac Hüsam*, malının bir kısmını kendi adına tesis ettiği medresesine, eğitim ve öğretim için vakfetmiştir.

1967 Numaralı Kütük Defteri'nde kayıtlı Niksar'da *Hacı Mehmed Ahî Pehlivan Niksarı*'nin H. 723 Recep, Temmuz 1323 M. tarihli vakfiyesinde, eğitim ve öğretimin yanısıra, fakir halka, zayıflara yardım edilmesi için vakıf tesis ediyor. Ayrıca zaviyesi içinde, sofrta takımı, buğday, et, ekmek, tuz, bal (3 batman), helva, yağ, un, odun, kandil için yağ alınması için de çeşitli gelir getirici akarlar vakfediyor. Bunların dışında çeşmelerin bakım ve onarımı için vakfından tahsisat veriyor.

Çorum'da *Ahî Ahmed bin Emir Hasan* 788 H. (1366 M.) tarihli vakfiyesi ile Ahî Zaviyesi ihdas ediyor. Bunun idâmesi için bağ, bahçe, tarla vakfediyor. Bu vakfiyenin tetkikinden o tarihlerde yani 1366'a Çorum'da *Şeyh Zeynüddin Zaviyesi*'nin faaliyetinde olduğunu öğreniyoruz.

1430 tarihinde Amasya'da Ahî ve Darphaneci lakabı ile tanınan *Şemsüddin Ahmed Çelebi bin Bedreddin Mahmud* 834 H. (1430 M.) tarihli vakfiyesinde Amasya'da babası adına *Ahî Mahmud Zâviyesini* tesis ettiği anlaşılmaktadır.

Yine Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde 1760 numaralı defterin tetkikinden Kayseri'de *Bedreddin Ahî Mahmud*, 841 H. (1437 M.) tarihli vakfiyesinde Gömeç Hisarı'nda tarla, değirmen, ev vakfettiği anlaşılmaktadır. Edirne'de *Mehmed Ahî Efendi*'nin 847 H. (1443 M.) tarihli vakfiyesi incelendiğinde, yine bir ahî kardeşimizin hayır hizmetleri konusunda vakıf yaptığı anlaşıyor.

1989 Numaralı Defter incelendiğinde, Sivas'da *Ahî Emir* lakaplı *Ahmed bin Zeyn'ül Hac*'ın 733 H. (1334 M.) tarihli vakfiyesinde, Sivasın Tokmak Pazarı Mahallesi'nde Zaviye, Mescid yaptırdığı görülüyor. Vakfın devamı için de, Sivas'ın Hafik İlçesi'nde çeşitli tarlalar, Sivas Merkez'de dükkân, han, turşuhane, ekmekçi dükkânı, kasap dükkânı, şerbetçi dükkânı, bakkâl, Ebehri Hamamını vakfediyor. Misafirlerden hamam ücreti alınmıyor. Dükkân ve tarla gelirleri zaviyeye harcanıyor, fukara ile medrese taleplerine vakfiyede ayrı bir önem verilerek yardım yapılmasını şart koşuyor. Bir ahî için geleneğe tam bir sadakat var; kardeşlik ve dostluk var, düşküne yardım var.

Vakıflar Genel Müdürlüğü Kültür ve Tescil Dairesi Başkanlığı Vakıf Kayıtlar Arşivi 2105 numaralı Defterde, Kırşehir'de *Pir-i Ahî Evran-ı Veli Nasrüd-din'in* 706 H. (1306 M.) tarihli vakfiyesi bulunmaktadır. Nisan 1917 tarihinde Arşiv kütüklerine girmiştir. Eizze yani azizler, devrinin önde gelen liderlerine ait vakıflar, olduğu için Evkaf Nezareti denetimi dışında tutulmuştur.

Vakfiyenin tetkikinden:

Ahî Evran-ı Veli Zaviyesi ve bitişiğindeki mescit ve misafirhanedeki misafirlere ikram için, Kızılca, Pazar ağıl, Çardak, Lodran, Kalpak, Kara Halil, Pür Köyü, İnce Kar, Yazı-bicir, Gökçeli, Kızılkaya, Ağmalca, Ağıl, Karşan, Arslan Tomuş, Mikail Hisarlı, Beydüzü, Kozagaç, Mucur, Gümüş Künbet, Sefir Saray, Yazı Kınık, Ahî Yüzler, Kükgeven, İlmülk Gökçeüyük mevkilerinde çeşitli araziler vakfedilmiştir. Toponomi ilmi bakımından, yer isimleri çok önemlidir.

Yine Vakfiyenin tetkikinden Kırşehir'de 1306 tarihinde yaşayan bazı şahısların isimlerini öğreniyoruz. Bunlar:

Şeyh Hamid-i Veli, Kadı Ahmed Fevzi, Kadı Esseyid Lütfullah, Kadı Esseyid Hasan bin Hüseyin, Kadı Mustafa, Kadı Ahmed Bende-i Hüdâ, Kadı Mehmed Mazhar, Kadı Abdurrahman, Şehit Abdullah bin Ali, Şehit Süleyman bin Mehmed, Şehit Yusuf Bin Ahmed, Şehit Ahmet bin Hasan, Şehit Yunus bin İsmail, Şehit İhras bin Ahmed, Şehit Hüseyin bin Beyazıd, Şehit Mustafa Efendi bin Bahşayış, Şehit Musa bin Devlet, Şehit Monla Ali bin Mahmud Molla, Şehit Lezeştümi Çelebi bin Mes'ut'dur.

Çeşitli vakfiyelerin tetkikinden görülüyor ki, 1300-1453 tarihleri arasında Edirne'de, Amasya'da Sivas'da, Kayseri'de Çorum'da, Niksarda Ahî zaviyeleri kuruluşunu tamamlamış ve çalışmaya fiilen başlamışlardır. Vakfiye kütük defterlerine geçmeyen binlerce vakıf, bunların dışındadır.

Başkentimiz Ankara'da çok eski bir Ahî şehridir. Bugün Ankara Kalesi'nde bulunan ve halen Anadolu Medeniyetleri Müzesi olan, Fatih Sultan Mehmed Döneminden kalma *Mahmud Paşa Bedesteni*'nde Ankara ipeği satılırdı. *Sulu Han*'da ise, 1700 yıllarından sonra sadece kahve satılırdı. Frig, Roma, Bizans dönemlerinde de önemini kaybetmeyen eski Ankara; Selçuklu ve Beylik Dönemlerinde de Orta Anadolu'nun bir ticaret merkezi idi. Eski Ankara'da ahiliğin birçok işaretleri, sembolleri bulunmaktadır. 1390 tarihli *Ahî Hüsameddin* tarafından yaptırılan Samanpazarı'ndaki Arslanhane Camii ve külliyesi, eski bir ahî merkeziydi. Ahî Hüsameddin'in torunu *Ahî Şerafeddin*'in burada bir türbesi olduğundan ve türbe ve yanındaki tekke girişinde bulunan Arslan heykellerinden dolayı, daha sonraları cami, Arslanhane

adıyla anılmış, Ahî Hüsameddin ve Ahî Şerafeddin isimleri tarihin karanlıkları arasında unutulmaya yüz tutmuştur. Daha sonraları yapılan *Ahî Elvan*, *Ahî Tura Mescidleri*, *Ahî Yeşil Camii*, *Ahî Tura Çeşmesi*, bu eserler arasında sayılabilir.

Ankara'nın banliyölerinden Etimesgut semtinin asıl adı *Ahî Mes'ud*'dur. Bugün ilçe olmuştur. Mamak semtinin asıl adı *Ahî Mamak*'tır. Yine bugün ilçe merkezi olmuştur. Ankara Seymenleri ise, Ahî Yiğitleri'nin bugün için devamı şeklinde yorumlanabilir.

Ayrıca Ankara'da çeşitli devirlerdeki Ahî vakıfları incelendiğinde *Ahî Elvân Camii Şerifi Vakfı*, *Ahî Şemseddin Mescidi Vakfı*, *Yeşil Ahî Medresesi ve Camii Şerif-i Vakfı*, *Ahî Hacı Murad Mahallesi Camii Vakfı*, *Ahî Çomak Vakfı* hemen karşımıza çıkmaktadır.

Çeşitli Türk kavimlerinin (boylarının) Orta Asya'dan beri türlü işaret ve damgaları olduğu gibi, Anadolu Selçukluları'nda ve Osmanlılar zamanında yapılarda çalışan taşçı grupların da kendilerine mahsus taşçı işaretleri bulunmaktadır²⁵. XII. yüzyıl eseri olan Sivas Ulu Camii'nde, Edirne II. Bayazıd Külliyesinde, Mimar Sinan'ın inşa ettiği Büyük Çekmece köprüsünde ve Anadolu'da bulunan diğer eski eserlerde bu işaretlerin çeşitlerini görmek mümkündür.

Ahî zaviyelerinde yapılan sohbetlerde felsefi ve tasavvufi konuşmaların yanında sportif gösteriler, cemiyetin dinî düzenine uygun içkisiz eğlenceler de düzenlenir ve yârân sohbetlerinde de bulunurlardı. Yaran sohbetleri son 30-40 seneye kadar Çankırı, Eskişehir, Kütahya, Isparta, Niğde vilâyetlerinde devam etmiştir²⁶.

Yukarıda zikredilen geleneklere bağlı olan Ahîler, sanat dallarının çeşitli kollarında iyi yetişmişler, ahlâki değerlere verdikleri önemi ticarî hayatlarına da intikal ettirerek, Osmanlı İmparatorluğu'nda iç ticareti adaletli biçimde yürüterek, İmparatorluğun ikisadî bünyesini canlı tutmuşlardır.

XVI. asır sonlarında, Müslüman olmayan azınlıkların ahî toplantılarına girememeleri, ithalaun azınlıklar elinde bulunması, Avrupa ile sıkı temas neticesi, Ahî teşkilâtının Loncalara dönüşmesi, askerî sınıfın ticarete girmesi, gedik sistemi, imtiyazlar ve kapitülasyonlar neticesinde Ahîlik Kurumu yavaş yavaş bozulmuş, Osmanlı İmparatorluğu'nun Duraklama ve Gerileme Devirleri etkisini bu kurumda da göstermiştir.

²⁵ Zafer Baybutluoğlu, Anadolu'da Selçuklu Dönemi Yapı Sanatçıları, Atatürk Üniversitesi yayınları, Erzurum 1993, s. 240.

²⁶ İbrahim Numan, Çankırı'da Yaran Sohbetleri ve Sohbet Odaları, Vakıflar Dergisi, S. XIII, Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1981, s. 291.

Orta Asya Türkleri'nde köklerinin bulunduğu inandığımız, Akı, fütüvvet ve Ahî felsefesi; Horasan'dan Abbasilerle Bağdad'a, Büyük Selçuklu İmparatorluğu ile Anadolu'ya gelmiş, gelişmiş ve XIII. asır başlarında 1250-1300 yıllarında Ahî Evran Nasrüddin Velî zamanında kurumlaşmıştır. Bu bakımdan esnaf ve sanatkârın piri, üstadı olarak kabul edilir.

AHİ EVRAN ŞECERESİ

Bismillahi'r-rahmani'rahîm

El-hamdü li'llâhi Rabbi'l-âlemîn ve's-salâtu ve's-selâmu 'alâ Muhammedin ve âlihi ecma'îne. Lemmâ semî'û nidâe "yâ eyyühe'llezîne âmenü tûbû ila'llâhi tevbeten nasûhen" âmenü bi-kavlihi "yuhibbu et-tevvâbîn" ve'stebşerü bi-beşâretin" ve'llezîne câhedü finâ lenehdiyennehum sabulenâ ve inne'llâhe leme'a'l-muhsinîne'inde zikri's-sâlihîne tenezzelu'r-Rahmeti sadaka'llâhu'l-'azîmu'l-celîlu'l-cebbâru ve nahnu'alâ zâlike mine's-şâhidîne ve salla'llâhu 'alâ seyyidînâ Muhammedin ve âlihi ecma'in.

Der-münâcât ve menâkıb-ı Ahî Evran Pâdişâh Rahmetu'llâhi 'aleyhi bir gün Hazret-i Resûl Salla'llâhu Te'âlâ 'aleyhi ve sellem ile oturup çıkup Mes-cid-i A'zam'a teveccüh kıldı. Ba'zı ashâb-ı kibârla seyyidâtları Ahi Evran bile idi. Bir kelb ölisine uğradılar. Sahâbeler yüzlerin dündürüp enflerin dutup kerhile geçdiler. Resûl Hazret-i 'aleyhi ve sellem nutkile ne güzel dişleri var didi. Andan Ahî Evran Hazreti dönüp geldi ol kelbün derisin yüzüp dibâgat idüp Resûl Hazretine getürdi. Resûlu'llâh Salla'llahû Te'âlâ 'aleyhi ve sellem anı görüp tahsîn eyledi. Rahmetu'llâhi'aleyhi Ahî Evran ikidir. Biri 'Abbâsi'l-ekberdür. Rahmetu'llâhi 'aleyhi ibni'Abdu'l-Muttalib ibni Hâşim ibni 'Abdi Menâf ibni Kusayyi Külâb İbni Murra ibni Ka'b ibni Mâlik Bezlûy bin Kâlib ibni Fahr ibni Hamza ibni Ma'der ibni Müdrike ibni İlyâs ibni Musbır ibni Rân ibni'l-Yesâ' ibni Hemîşe' ibni Salâmân ibni Rahîm ibni Kaydâr Târih ibni İsmâ'il ibni İbrâhîm Halîlu'llâh 'aleyhi's-selâm oğlu re'y-i 'Uzeyr bilgil kim, evvel mürşidi ve Ahî ve Şeyhi Hazret-i 'Ali kerrema'llâhu vechedur ve 'Ali'den sonra imâm Hasan oldu ve andan sonra imâm Hüseyin oldu. Resûlu'llâh salla'llâhu 'aleyhi ve sellem Hazretleri 'Abbâs-ı Ekber'e Ahîlik vericek Cebrâ'il (A.S.) geldi Hazret-i Hak Te'âlâdan selâm getürdi. Eytidi: Yâ Resûla'llâh, Hakk Te'âlâ buyurur kim 'Ali Hazretlerine Arslanlık virdi ve Hamza'ya Pehlivânlık virdi ve Abbâs-ı Ekber'e Evranlık virdi. Anuçun ana Ahî Evran didiler. İmdi Ahî olan kişinin eli açık gerek ve sofrası açık gerek. Hazret-i 'Ali kerrema'llâhu vechedu kim Ahîlikden murâd sehâvetdür. Ahî'nün kim sehâveti (veti) ve sofrası olmasa anun Ahîliği bî-ferdândur, Ahî

olmağa bu şartlar lâzımdur²⁷. “Aziz min imdi bilgil ki Hazret-i Resûlu’llâh salla’llâhu ‘aleyhi ve sellem ve Hazret-i Ali’nin kerrema’llâhu vechehu, ‘Abbâs-ı Ekber ammileridir. Hazret-i Resûlu’llâh salla’llâhu‘aleyhi ve sellem sahâbeye eyitdi: Ben ‘Abbâs-ı Ekber’e pîşenlik virdüm. Siz ne virirsiz didi. Her biri birer teberrük virdiler. Hazret-i ‘Âli, kızı Rukiyye’yi²⁸ ‘Abbâs-ı Ekber’ oğlu ‘Abdu’llâh’a²⁹ virdi. Andan sonra Ahî Hızır oldu andan Ahî Mâlik oldu andan Ahî Beşir oldu. Ahî Beşir’den Ahî Ahmed oldu. Ahî Ahmed Cüneyd andan Şehr oldu. Andan Ahî Zâyidî oldu, Ahî Zâyidî’den Ahî Esed oldu. Ahî Esed’den Ahî Turan oldu. Ahî Turan’dan Ahî İlyâs oldu, Ahî İlyâs’dan Ahî Cürcânî oldu. Ahî Cürcânî’den Ahî Kemâl oldu, Ahî Kemâl’den Bâzîrgân’dan oldu. Ahi Bâzîrgân’dan Ahî Şehred oldu ve andan ikinci Ahî Evran oldu ve Ahî Mûsâ oldu ve İrşâd dahi Evrandur kıldı. Ahî Emire değdi. Ahî Emirci (?) dahi Evrandur. Karındaşı oğlu Ahî Mûsâ’nın oğludur ve Ahî Evran’ın dahi adı Nasrud-dîn idi. Bunlar Ahî Bâzîrgân oğlanlarıdır. ‘Abbâs-ı Ekber neslidür. Ahî Emir Cüneyd’den Ahî Muhammed Buhârî oldu. Muhammedi’l-Buhârî’den Ahî Hüseyñ oldu. Ahî Hüseyñ’den Ahî Maksûd oldu. Ahî Maksûd’dan Ahî Nasûh oldu. Ahî Nasûh’dan Ahî ‘İvaz oldu. Ahî İvaz’ dan Ahî Mûsâ oldu. Ahî Mûsâ’dan üç oğlan oldu. Biri Ahî Mûsâ, biri Ahî ‘İsâ, biri Ahî Mustafâ’dur. Biri Ahî Evliyâ’nun oğlu Ahî ‘Ali’dür. Dahi Medine’ye gelüp Hicret-i Nebevî’nün semânûn ve semâne mi’eti (880 H.)³⁰ yılında gelüp Seyyid Muhammed’den bahrına beden nesebi beyân edüp nesli beline kuşadıp irşâda havâle idüp revâne oldu ve dahi Ahî Mes’ûd oğlu Ahî Zeyne’l-Abidîn’dür ve Ahî Zeyne’l-Abidîn’ün oğlu Ahî Kâsım’dur. Ahî Kâsım oğlu Ahî Torat’dur. Kerbelâ’ya varup selâse ve selâsûn ve us’a mi’etin (933 H-)³¹ yılında nesli beline bağladup kuşanup Seyyid Muhammed âleti elinden revâne oldu ve Hazret-i Sebbâdât ve Nekâyib Sâhî (?) Seyyid Gıyâse’ddîn’den Tecdîd-i Fâtiha ve Teksîr eyledi. İcâzet-i ‘ihâbet virüp buyurdı kim her kimesne kim bu târika iştiyâk ve taleb idüp bunlara yapışup ‘inâbet idüp me-yân bağladup icâzet’ alsa tamâm kâmil olur. Zîrâ tarîkın göstermişdür ve dahi Ahî Evran neslidür. Ba’dehu Evran nesli bundan beyân olunur. Ve erkân-ı tarîk yüzinde mülâhaza olundu imdi her kimesne bu târikden recâsı vardır gerekdir ki yolunda şekk(ü)şübhe götürmeye. Zîrâ Hazret-i Fâtuma Radiya’llâhu ‘anhâ neslidür. Hazret-i Resûl salla’llâhi‘aleyhi ve sellem buyurmuştur: Kâle (A.S.): “Men ekreme evlâdî fakad ekremenî felehu el-cen-neti sadaka”. Kâle (A.S.): “Ve men ahkara evlâdî fakad ahkarani felehu’n-

²⁷ Seyyidar olması lazım.

²⁸ Belirtme durum eki (• = hemze) ile verilmiştir.

²⁹ Yönelme eki hareke ile verilmiştir.

³⁰ 880 H. (1475-6 M.).

³¹ 933 H. (1526-7 M.).

nâri sadaka." Resûl Hazret-i salla'l-lahu Te'âlâ 'aleyhi ve sellem ne didi (er) kim me's-ş-şerî'atü ve ma'l-hakikatü kâle'n-Nabîyyü salla'lahu 'aleyhi ve sellem."

"Eş-şerî'uatü akvâlî ve't-tarîkatü ef'âlî ve'l-hakîkatü hâlî. "ya'nî Resûl salla'llâhu 'aleyhi ve sellem buyurmuşdur ki şerî'at benim kavlimdür, tarîkat benim ef'âlimdür, hakîkat hâlümdür didi ve bir hadis dahi buyurdu ki; "Eş-şerî'atü huve'l-Kur'ân'un zâhirun ve't-tarîkatü bâtunun ve'l-ma'rifetü zâ-tuhu.' Ya'nî şerî'at Kur'ân'nın zâhiridür, tarîkat bâtındür, hakîkat sırridür, ma'rifet zâudür. Pes tarîkat ve hakîkat ve şerî'at hemân olmuşdur ki cânile ten oldu. Bir hakîkat bereketi ve şerî'at dahi tarîkat bilmekdür ki esrâr-ı İlâhî'nün müftüleri şöyle rivâyet itmîşler ve ahbâr ve âsâr-ı nâ-mütenâhî nakilde getürdiler ger fütüvvet kelâm-ı kadîm-i ezeliye mezkûr ve menşûr hükm-i lem-yezeliye mestûr ki kâlû; "Semi'nâ feten yezkuruhum yukâlu lehu İbrâhîm sadaka" ve dahi bilmek gerekdür ki a'zam fütüvvetdir. Ve devletlü ol kişi kim edeb anın nefsinde mezkûrdur. Şöyle kim buyurmuşlar "bâbu'llâh meftûhun lâ yedhuluhâ illâ biâdâbin ve inneke hulâsa vudî'a küllü şey'in fi mer-tebetihi' dür. Ve dahi bilmek gerekdür kim fütüvvet cemî' âdâb-ı tarîkat ile ârâste ve pîrâstedür ve rûtbe-i tâ'at ve lokma yimek ve mükâleme itmek ve tarîkyla gitmek varup övmek (?) ve kemer-bestelik ve açmaklık edeb ve zâhir ve (zâhir) ve bâtun ahlâk-ı hamîde ve a'mâl-i sâliha ile istinâs iden ve ol keh-rimeşden olma ista'uzu bi'llâhi" ve lakad zere' nâ li-cehenneme kesîren mi-ne'l-cinni ve'l-ünsî lehum kulûbun lâ yafkahune bihâ ve lehum a'yununlâyubsürüne bihâ ve lehum azânun lâ yesma'üne bihâ ulâ'ike ke'l-enâm bel hum adallu ulâ'ike humu'l-gâfilüne" ve fütüvvedür gerekdür kim İlâhî has-letle murâd ile ewel ve fütüvvetün altı merkezi vardur ve mu'ayyen ola kim onun üç rûkni Kûşâdlıkdur. Tevfîk-i İlâhî ewel kaptu ehl-ullah' (a) açık ola, ikinci kûşâd nişânı ya'ni güler yüzi ola, üçüncü hulki hoş ola. "Hel etake hadisu dayfi İbrâhîme el-mükremine iz dahalû 'aleyhi" ve hulki hoş ola sözi kabûl itmekdür. Ey 'azîz 'ilm ve 'amel ve zühdi bilgil nedür az yimek az yatmak ve bu akvâlinün beşinci ve hulâsasî irtihâdur. Mübârek ve şerî'at bi-ism-i seyyidi mürselîn ve'l-hamdü li'llâhi Rabbi'l-âlemîn. Bâ'is-i tahrîrinden garaz oldur ki Ahî 'Ali bin Nefer oğlu olan bu dergah-ı melâ'ik mekân-ı hazret-i seyyidi'ş-şühedâi 'Abdu'llâh Hüseyin Radîya'llâhu 'anhu istinâ-i şeriflerine müşerref oldi cemî'-i sâdât-ı 'ızâm ve bekâ-i kirâm hizmetlerine oldu kadar belin bağlayup ve tekbîr-i Mûsâ ile çıkına (?) okudılar ve mezkûr dahi kazan kaynadup kurbânlar kesüp huşû' ve huzû'ları ziyârât idüp du'â-i Fâtîha'dan sonra şeddi ve sofa ve çırâg-ı mezkûr Ahî Evran Şeyh Mahmûd kaddese sırrıhu'l-azîz Hazretleri pîr-i debbâgân havâle olundu gerekdür ki her vilâyetün müftüleri 'Arabda ve 'Acemde ve Türkde olan ve iklimde olan şeyhler ve ehl-i erkân ve kethüdâlar ve ahîler ve şeyhler ve yigitbaşılar ve cümle olan ih-

tiyârlar gerekdür ki mezkûr Ahî Evran Hazretlerinün emrinden tecâvüz itmeyeler. İhtiyarlar, pirlar ve her kimesne murâd isterse mezkûrun hizmetinde ber-murâd olur. Zirâ ekber-i üstâdlardan olan ihtiyarlar (ihtiyâr) icâzet virdiler. kemâ huve hakkahu ihtiyâr birle enva-i irfet ve i'zâzî ve ihturâmî dirig eğer şekk gösterürse ne'ûzu bi'llâhi zarar-ı dînî ve 'azâb-ı sermediyye giriftâr ola ve'l-hamdu lillâhi Rabbi'l-âlemîn ve ba'dehu bir kimesne Hazret-i 'Abbâs-ı Ekber evlâdından olup hazret-i İmâm 'Ali'ye ve hazret-i İmâm Hüseyin'e gelüp Âdem peygamberi ve hazret-i Nûh peygamberi ziyârât idüp Ahî Evran anun nefes oğlıdur buna şekk eylemekden katı i'tirâz üzere olalar her kimesnenin ne murâdî maksûdu olur ise murâdına iriše. Zirâ ehl-i erkân dercâtıyla çıkmışdur ve on yedi peygamberin işledüğü san'at buna icâzet virilmişdür. Bunları su'âl idüp yirlü yirine hizmetine (?) mezbûr ta'yin olmuşdur.

Temmet

Bi-'avni'l-meliki'l-Vehhâb.

Semâniyeti aşar ve mieteyn ve elf. (1218) min hicret-i menlehu'l izzu ve ve's-saadetu ve'ş-şeref.

Şeddi kuşanmadan mukaddem bu du'â okunur: Allah Allah İnnâ'llâhe ma'a's-sâbirîn.

Hak Te'âlâ vardır. Şerîki nazîri yokdur. Padişah oldur vezîri yokdur. Ferd-i yektadır. Elifin ma'nası bu. Ol ahad fahr-i "âlemdür. Muhammed Mustafa nûr-ı kevényndür. Muhammed Mustafa cemâlündür senün. Nuri İllâhî yüzündür 'alem mihri mâhî nisâk olsun. Senâ dünyâ ve 'ukbâ sensin ki dîn-u dünyâ pâdişâhî es-selâmu 'aleyküm yâ erbâb-ı ehli şerî'at erkânı Muhammed'e salavât. Der-miyân idelüm varımızdan yârimizden hânî-mânî terk idelüm cânı dildârimızdan sırrımız gizlü degildir vâkıfsız esrârımıza çün evvelden berü didilerde soralım ikrârımıza es-selâmu 'aleyküm yâ erbâb-ı ehli tarikât erkânı Muhammed'e salavât, Ehl-i derde dert olalım nokta gibi ferd olalım hûşalım kûhî harâba tadilin âbâd olsun nânî ni'met koya şu dünyâda bir 'âd olsun bize teslîm olalım tâlibe irşâd olsun es-selâmu 'aleyküm yâ erbâb-ı ehli hakikat erkânı Muhammed'e salavât. Du'âcıyım du'âcıdan armağan du'â Hakk kılıcı Sultân Ahî Evran-ı Velînün tarîki bir takdir tarîkin irşâd idelim şu dünyâda bir 'âd olsun pire teslîm olalım tâlibe irşâd olsun. Es-selâmu 'aleyküm yâ erbâb-ı ehli ma'rifet erkânı Muhammed'e salavât. Destini destime virgil deste-girindir. Allah pir ile yok pervane kiblemiz dergâhsız erenler huzûrunda şeddi kuşanıp pîri pîr olmak ister halkalar ne büyüksüz ihtiyârlar ustalar ehle mahallihim cemâlen cân irişdi el-hamdu li'llâhi ne

devletlü zemâne irdik el-hamdu li'llâhi vatandan gayrı düşdüm yabanaden
yola geldim gene geldim el-hamdü li'llâh Resûlün seccâdesi çün bize virildi
el-hamdü li'llâh dîni pak Hazret-i Muhammed Mustafa râ salavât 'azameti
Hudâ. Tekbîr :

(Allahu ekber Allahu ekber âh âh)

Şikeste gönlüme ilhâm irişdi

Uyandı cân gözi el-hamdu li'llâh

